

20 SEPT. 1923

Make **ABDULLA**
your friend and never be
lonely at home or abroad.

ABDULLA & Co., Ltd.
173 NEW-BOND ST. LONDON. W1.
HAVE YOU TRIED OUR NEW TURKISH
CIGARETTE No. 25 AT 4 CENTS?

No 30

RADIO-EXPRES

SNELDIENST

OFFICIEEL ORGAAN VANDE

RADIO-NIEUWS

NED. VER. VOOR RADIO TELEGRAFIE

N-S-F
Draadlooze Telephonie

NEDERLANDSCHE SEINTOESTELLEN-FABRIEK

DE ENORMVOX.
(Patentaanvraag)

I am not what I am!

Deze passus uit Shakespeare (Othello) zal ieder vol verbazing op zichzelf toepassen op het hooren van zijn stem, weergegeven door de Enormovox der N. S. F.

Het met zachte stem in de microfoon gesproken woord verlaat de luidsprekerhoorn ongeschonden in nuance en timbre, doch met het machtige geluidsvolume van een indrukwekkenden reus

Het is de taak van den paraten handelsman een arbeidsveld voor dit nieuwe instrument te vinden.

Het kan ongekende diensten bewijzen op reclamegebied, voor dagbladen, veilingen, demonstraties, scheepsdienst, kortom overal waar groote volksmenigten zijn toe te spreken, of groote oppervlakten met de stem moeten worden bestreken.

Speciaal voor meetings en landdagen is het apparaat ongemeen nuttig.

Ieder spreker wordt een Disraeli! Hij kan den Staatsman met een kleine variant nazeggen: „Ik werd bedweld door mijn eigen luidsprekendheid“.

Het apparaat wordt ook in huur verstrekt.

Inlichtingen bij de

Nederlandsche Seintoestellen Fabrik,

HILVERSUM.

Adres voor den Haag:
2e Emmastraat 268, Tel. 233 B.

Adres voor Ned. Oost-Indië:
N. T. M. „Radio-Holland”,
Tandjong-Priok.

HILVERSUM

TELEF. No
-1821-

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

W
FREYS

N. V. „NED. RADIO-INDUSTRIE”.
BEUKSTRAAT 10 -- HAAG -- TEL. M. 3080.

Indien gij een nieuw toestel
wilt aanschaffen, of zelf
maken, zorg dan dat het
voorzien is van

Corona-Spoelen,

betere uitwisselbare
spoelen **bestaan niet.**

ONZE **9** jarige reputatie
is Uwe garantie.

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97, Amsterdam, Tel. 9103 N.

Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.

Complete Ontvangstoestellen voor Draadloze Telegrafie en Telefonie.

Type B. I. Compleet met lamp, accu, anode-batterij, telefoon en 8 spoelen f 175.—

Type B. H. Compleet als b.s. toestel, doch met ingebouwd laagfrequent versterker, met omschakelaar voor versterkt-onversterkt f 250.— (zie afbeelding Maart-No. Radio-Nieuws).

- General Radio condensatoren en transformatoren.
- Murdock condensatoren, weerstanden en telefoons.
- Radion knoppen, met schalen.
- Dubilier rooster en blokcondensatoren.
- Hart & Hegeman Radio Materiaal.
- Freshman roostercondensatoren met regelbaren lekweerstand f 2.65.
- Laagfrequent transformatoren. f 9.—
- Loose fijnstelling voor General radio condensatoren f 5.—
- Alle soorten lampen, telefoons en verdere onderdeelen.

Radio Inrichting Firma Ch. Velthuisen
Oude Molstraat No. 18 's-Gravenhage
Tel. H. 2412. Radiofoon P. C. K. K.

WAARSCHUWING!!!

Herhaaldelijk zien wij dat er door niet-vakkundigen lampen verkocht worden die geheel niet geschikt zijn voor ontvangst van radio telefonie.

Wij raden U aan alleen **PHILIPSLAMPEN** te bestellen met opgave voor welk doel U deze denkt te gebruiken.

De Philips dubbelroosterlamp, type Q, is voor ontvangst en versterking wel het aangewezen type, daar de Anodespanning slechts 2/10, de Gloeistroom 3,5 tot 4 Volt bedraagt.

Prijs f 10.—

Wij kunnen U uit voorraad alle gewenschte typen leveren.

PRIJSCOURANT GRATIS.

Amateurs weet U dat de **Telefunken** dubbelroosterlamp

R. E. 26

Tien Gulden en de **Telefunken** enkelroosterlamp

R. E. 11

Zeven Gulden kost?

SIEMENS & HALSKE A. G.,
Afd. Telefunken.
Telefoon Haag 1850.

Filiale 's-Gravenhage.
Huygenspark 38-39.
Interc. letters E1 en E11.

SOCIÉTÉ FRANÇAISE RADIOELECTRIQUE

LANGE POTEN 15a, DEN HAAG. Telefoon H. 787.

S. F. R. Luidsprekers.

Zuiver timbre.

Groote geluidsterkte.

Prijs zonder filter f 53.—

„ met „ f 70.—

UIT VOORRAAD LEVERBAAR.

Men komt thans voor telefonie-ontvangst meer en meer tot het gebruik van variometers inplaats van honingraatspoelen.

DE CEB-TELEFONIE-ONTVANGER WAS ALTIJD EEN VARIOMETER-ONTVANGER

van serieuze constructie en eenvoudig in bediening

EN DUS

HET APPARAAT VOOR TELEFONIE-ONTVANGST.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door onze Amateur-Afdeeling

CEB — DEN HAAG

LAAN VAN MEERDERVOORT 30 — TEL. M. 5277.

RADIO-EXPRES

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Losse nummers f 0.15 per stuk.

Uitgave van N. VEENSTRA, Laan van Meerdervoort 30, den Haag, Tel. Marnix 2112

Correspondentie zoowel voor Administratie als Redactie gelieve men te zenden a/h adres: Laan v. Meerdervoort 30, 's-Gravenhage.

Radio-nachtvorstberichten.

Aan belanghebbenden wordt medegedeeld, dat tot nadere aankondiging nachtvorstweerberichten te hunner kennis worden gebracht door middel van draadlooze berichten, welke te 4 uur en te 7 uur 45 min. n.m. door het militaire radiostation Vossegat worden gescind, waarop ze onmiddellijk radiotelefonisch worden herhaald door het radiostation van de militaire luchtvaartafdeeling te Soesterberg.

Deze berichten worden door het station Vossegat uitgezonden met dezelfde golfengte der weersverwachtingen (± 1000 M.), welke onveranderd te 8 uur n.m. worden gegeven, en door Soesterberg op eene golfengte van 1150 M.

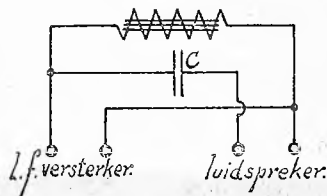
Zuiverder geluid van luidsprekers.

„Laatst las ik in de „Wireless World“ dat het voordeelen biedt, bij het gebruik van een luidspreker, deze niet

direct in den plaatkring der laatste versterkerlamp te plaatsen, doch deze te doen reageeren op de spanningsvariaties die ontstaan aan de einden van een, in den anodeketen geschakelden smoorspoel.

Een seriecondensator C helet, dat de plaatstroom gedeeltelijk door den luidspreker zou gaan.

Voor smoorspoel gebruik ik de secundaire wikkeling van een Telefunken laagfrequent-transformator. Men kan nog beter secundair en primair gebruiken, doch moet dan op

goede verbinding van deze twee letten.

De grootte van den condensator C hangt af van den luidsprekerweerstand. Bij mij voldoet voor een groote Brown 4000 ohm een capaciteit van ongeveer 0,05 m.f. heel goed. Bij een weerstand van 2000 ohm neemt men 0,1 m.f., terwijl bij een luidspreker met lagen weerstand (b.v. 120 ohm) deze condensator geschikt enkele microfarads kan zijn.

Vooral sterke geluiden worden bij voorschakeling van dit „filter“ aanmerkelijk zuiverder weergegeven.

Eindhoven. P. Kluit, e. t.

Gelijkrichter voor hooge en lage spanning.

Hierbij zend ik u een foto van een gelijkrichter welke door mij is gemaakt. De transformatoren zijn gekocht.

Op de marmerplaat zijn twee ge-

ONDER DE NULLIJN.

Door schade en schande....

M'n eerste draadlooze stamel-geluidjes heb ik geuit en m'n eerste onzekere draadlooze pasjes gezet... in het hooggebergte van Graubünden. Óf, om het precies te zeggen: op een Alpenhelling, 300 meter boven Davos en 1865 meter boven den zeespiegel.

Interesseert de geschiedenis u? Dan wil ik ze u graag vertellen. Alleen moet ik u waarschuwen, dat dit simpele babbeltje géén interessante verhandeling worden zal over technische vraagstukken op bergontvangst betrekking hebbende.

Voor ik begin moet ik u voor een klein vergrijp m'n excuus aanbieden. In een vorig feuilletonnetje heb ik u de vernederende bekentenis gedaan van mijn onervarenheid in kristal-zaken. Ik zei, dat ik nog nooit getracht had een streep morse op kristal te ontvangen. Dit nu is bezijden de waarheid. Getracht heb

ik 't wel, héél hard zelfs. Die hele trichterij, die alweer een viertal jaren achter me ligt, was me evenwel, toen ik m'n vorig avontuur verhaalde, door 't hoofd gegaan, omdat ik echter waarheidlievend ben — het althans tracht te zijn — meende ik u deze toelichting niet te mogen onthouden. Beschouwen we het als een „slijp of the memory“. En praten we er niet verder over.

Ter zake nu. En... een kleine 2000 meter de bergen op.

Op een goeien en kouden dag — de thermometer wees 15 à 20 graden „onder de nullijn“ — lag ik, diep weggedoken in m'n voetenzak, onder twee dikke plaids en met twee paar van de allerdikste wollen handschoenen aan, op m'n ligstoel te „genieten“ van de berglucht en tegelijkertijd te blären in een aflevering van „La science et la vie“. Mijn aandacht werd gefrokken door een halve-pagina-advertentie met een eenige centimeters hoog Eifel-torentje, dat hevig zigzaggende bliksemstralen uitzond. Met dikke letters stond er boven:

„La tour parle“. Die sprekende toren interesseerde me. En begon dat nog meer te doen, toen ik las, waarover hij alzo sprak en hoe doodeenvoudig het was, naar zijn sirenen-zang te luisteren. Voor het luttel bedrag van ongeveer 10 Hollandsche guldens, plus porto, ontving je den sleutel tot de wonderlijke ether-muziek, die „la telegraphie sans fil“ genoemd wordt. En dit in een apparaatje, dat achter de palm van je hand verdween.

Die advertentie liet me niet met rust. Stel u eens voor wat een zaligheid en wat een afleiding — 't „genieten“ van berglucht kan óók eenontjig worden — iederden dag kersversch, heet van de telegraaf, het allerlaatste nieuws uit Parijs te ontvangen!...

In bedoelde annonce werd nóg iets aangeboden: gratis inlichtingen en prijscourant. Voorzichtigheidshalve begon ik daarmee.

De prijscourant kwam. Kwam, zag en overwon! Niet, alleen mij, maar met denzelfden „coup“ een jongen Belgischen vrind van me, een ver-

De Omroep tijdelijk op Zondagavond.

Door een vriendelijke aanbieding van de *Nederlandsche Seintoestellen-Fabriek* zal het mogelijk zijn, ook gedurende den tijd, dat P. C. G. G. niet kan werken, den omroep der Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Telegrafie te doen doorgaan.

De N. S. F. heeft n.l. aangeboden om gedurende dien tijd den omroep door middel van haren zender te Hilversum te doen plaats hebben.

Daar de N. V. V. R. nog niet over eigen seintijden beschikt, zal de omroep tijdelijk worden gehouden op de uren der N. S. F., te weten des Zondags van 8 u. 30 tot 10 u. 30 n.m., te beginnen op Zondag 23 September a.s.

De programma's zullen voor zoover mogelijk, evenals anders, van te voren in Radio-Expres bekend gemaakt worden.

Voor a.s. Zondagavond zal waarschijnlijk gerekend kunnen worden op de welwillende medewerking van de dames TRUDE OOSTERVELD en RIE DEUTEKOM, die een vioolconcert zullen geven.

lijkrichters gemonteerd, geheel gescheiden van elkander.

Linksche gelijkrichter is volgens het schema uit „Radio-Nieuws” 1918, van de „Fore” apparaten.

Transformator 14 volt, 2.6 amp. sec., 125 volt pr.

woed Einsteiniaan, die óók al zo erg van berglucht hield en naast me, dagelijks z'n rantsoen van zooveel Kilo-liters lag te verwerken. Erg veel wijzer maakte het drukwerk, dat we ontvingen, ons niet. Mijn reeds diep in den put der vergetelheid weggezonden elementaire schoolkennis over aard en wezen der draadloze telegrafie werd er althans noch door opgefrischt noch door vermeerdert. Ik zou haast zeggen, dat de afbeeldingen in het reclame-werkje — van geheimzinnige kastjes met lampjes erop en handeltjes en knoppen eraan — de zaak voor ons nog duisterder maakten. En zéker ónnoodig ingewikkelder.

Over die lampen-dingetjes werden we het na eenig verbijsterend gestaar eens. Dat moesten natuurlijk instrumentjes zijn, die waarschuwen, wanneer er een draadloos telegram omkóst was. Zoals b.v. de gloeilampjes op de schakelborden der telefooncentrales. Iets dergelijks was voor ons van geen nut. Nee, dán dat toesteltjes van f 10 (volgens de afbeel-

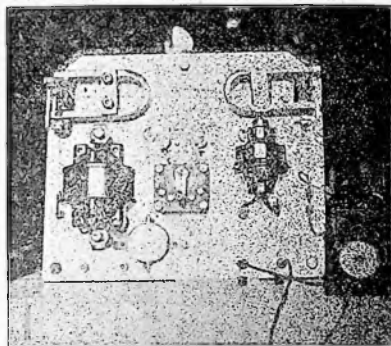
Deze gelijkrichter wordt gebruikt voor de accu's van detector en versterker lampen.

Rechtsche gelijkrichter is iets gewijzigd. Wegens het gebruik eener accu hoogspanningbatterij 30 volt, werd het noodzakelijk hooger span-

ding een gewone telefoonschelp met aan den achterkant eraan bevestigd een glazen buisje, waarboven een koper knopje uitstak). Dat was eenvoudig en handig. Je had niets anders te doen dan een van de klemmen, die aan de geleidraden zaten, op een rand van je ledikant te zetten, de andere aan gas- of waterleidingbuis en... klaar was je voor de ontvangst van je wereldnieuws. Je bed was dan je antenne. Voorts kon je als zoodanig gebruiken: een kachel, centrale verwarming, telefoontoestel, een goot, een hek, kortom ieder metalen voorwerp dat een oppervlakte had van iets meer dan een vierkante decimeter. Buiten, „ins Freie”, was 't nog eenvoudiger. Je stak je mes in den stam van een boom, klemde daaraan een draad, liet klem No. 2 op den grond vallen, ging erop staan en... voor een goeie 100 mijl was je ontvangst verzekerd. Ten minste volgens de prijscourant. En waarom zouden we daaraan twijfelen? Stond het niet gedrukt?...

Wat ons ten slotte de rötsvaste

ning te hebben om de batterij in serie te laden.

De transformator geeft 14 volt, ± 20 watt sec., 125 volt pr.

Primair en secundair zijn doorverbonden aan één zijde.

De hooge spanning noodig om de batterij te laden wordt direct van het lichtnet genomen en door middel van den schakelaar (op de foto zichtbaar) op den trillerveer gezet (zie schema).

De hefboom van den schakelaar is verbonden met den trillerveer.

Contact 1 = rust; contact 2 = 125 volt; contact 3 = rust; contact 4 = 14 volt; contact 5 = rust.

Uit het schema is te zien dat wanneer 125 volt op den triller staat, de transformator 14 volt geeft aan 't

overtuiging gaf, dat we moesten slagen, was een met inkt onderstrepte opmerking van den „constructeur-inventeur” — van een eigenhandig door hem geschreven noot voorzien — constateerende, dat met ons 10-pop toesteltje, op een 25 meter antenne, zeer ongunstig gelegen in 't centrum van Parijs, zonder „bobine d'accord” of ander hulpmiddel” Nauw heel duidelijk genomen werd.

Eh bien! Wat een „bobine d'accord” was wisten we niet. Maar wél wisten we, dat wij desnoods, door een ongebruikte bovengrondsche elektrische geleiding door te snijden, over een prachtige 70 à 80 Meter lange antenne zouden kunnen beschikken. En dan... hoeveel hooger dan Parijs lagen wij niet!...

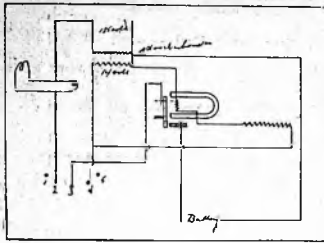
Onze toestellen werden besteld en arriveerden.

(Slot volgt.)

Scheveningen, 1923. Tete tete.

spoeltje in den magneet.

In serie met contact 2 staat een 125 volt lamp 10 kaars parallel, op

deze een van 125 volt 5 kaars (kooldraad).

Deze lampen dienen als voorschakelweerstand voor de laadstroomsterkte der hoogspanningbatterij. Het is aldus mogelijk om ± 45 cellen in serie te laden.

Door lampen van grooter kaarssterkte te gebruiken, regelt men den laadstroom, in dit geval 0.14 amp.

Tegen den hardgummibak (5 cellen) staat een ampèremeter met een schaal van 0.05—0.7 amp. Weekijzer instrument.

Deze meter is een voltmeter geweest, welke omgewikkeld is en daarna geijkt.

Als de hefboom op contact 4 gebracht wordt, kan de gelijkrichter gebruikt worden voor accu's van detector en versterker.

Het gebruik van een accu hoogspanning batterij kan ik een ieder aanraden, het is op den duur goedkooper en aangenamer om mede te werken.

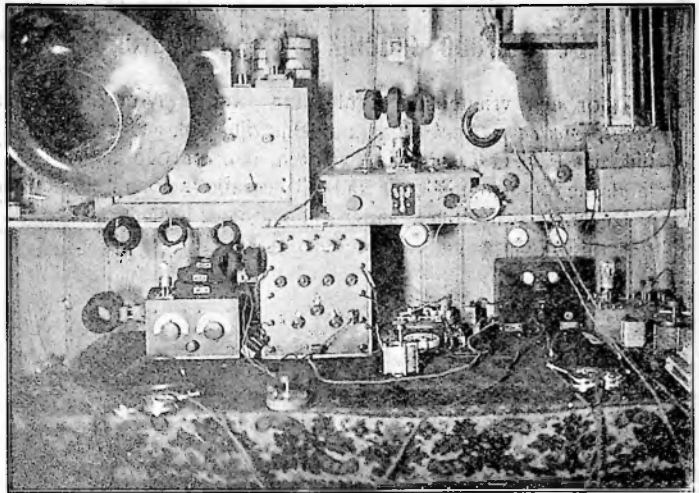
Het laden geschiedt volgens voorschrift (wanneer de spanning niet al eerder te laag wordt) om de zes weken. De gelijkrichters voldoen uitstekend en loopen volkomen konkvrij.

Dordrecht. W. C. Rapati.

Even een grapje.

Mijn man is toch zoo an den drank, hè? As tie niet in „Den laatsten stuiver“ zit, is tie hierover, bij „Kraantje Lek“. Dat Cosapoeier, dat ik gekocht heb, is geen cent waard. En daar lees ik me nou van „Lekweerstand van hooge waarde“. — Voor een miljoen Oomes hebben ze ze al! En niks niet bijzonder duur ook. Dat gaan ik nou es perbeere, as ik maar wist of dat in zijn bier of in zijn koffie mot. Me dunkt, ik stamp het ding in den vijzel tot poeier, dan merkt ie er het minste van?

v. A.

Van kristal tot Luidspreker.

De heer Kohlbrugge te Bilthoven beschrijft zijn, hierboven afgebeelde, ontvang-installatie als volgt:

De eigenlijke ontvanger staat op tafel. Geheel links de kist met spoelenhouder en condensatoren, waarop staat de hoogfreq. lamp volgens Dr. Koomans, daarnaast een 3 x hoogfrequent-versterker met detectorlamp. Deze is zóó ingericht, dat men de lampen één voor één kan uitschakelen. Op de plaats van de smoorspoelen zijn stekkers aangebracht, zoodat naar keuze weerstanden, smoorspoelen of afgestemde kringen kunnen worden gebruikt, of combinaties daarvan. Aan de linker bovenhoek bevindt zich een plaatje met 2-ledige spoelenhouder; deze doet soms dienst wanneer de hoogfr. verst. gebruikt wordt om de terugkoppeling van uit de plaatkring der eerste lamp te doen geschieden, inplaats van uit de plaatkring der detectorlamp. Daarnaast een schakelbordje met weerstanden, dan een Telef. 2-lampslaagfreq. en dan een zelfgemaakte 2-lampslaagfreq. waarvan echter slechts één lamp wordt gebruikt om achter de Telef.verst. te schakelen. De ontvangers en verdere onderdeelen op de plank boven de tafel staan in geen direct verband met het toestel, behalve de luidspreker (oude gramm. hoorn met een voet gemaakt van gasfittings en zolderplaten volgens een recept uit Radio-Expres) en de hoogsp. batterijen geheel rechts. De groote spoel daarboven bewijst dat

ik stam uit den tijd van het Aug-schema, hij gaat zelfs nog een paar jaar terug naar den tijd van het kristal (ik ben n.l. amateur sinds 1917). De ontvanger midden boven wordt soms als zwevingsapparaat (überlagerer) gebruikt.

Het geheele toestel is amateurswerk (uitgezonderd natuurlijk de Telef. laagfr. verst.), het toestel op tafel maakte ik persoonlijk tot spoelen, spoelhouders en uitgebalanceerde luchtcondensatoren toe. Alles staat op eboniet.

En de resultaten? Daarover kan ik tevreden zijn. De Eng. stations zijn zonder eenige versterking goed te volgen, P C G G met 2 laagfreq. door de kamer als een zachte gramm. 3 x laagfreq. kan ik voor P C G G niet gebruiken, daar dan de telefoons, van den luidspreker het geluid niet meer kunnen verwerken en de membranen tegen de magneten slaan. De draaggolf der Am, omroepstations komen meestal, hoewel zwak, aardig door, éénmaal de muziek van New-York goed te volgen. Practisch is echter het werken op die korte golven met alle lampen (acht stuks!) niet te doen door het overdonderend geraas der luchtstoringen, waardoor de lampen gaan gillen en soms dichtslaan.

Bilthoven.

H. F. E. H. Kohlbrugge.

Radio-Latijn.

Gehoord in den trein; 't ging over de draadlooze en ze waren 'erg aan't opsnijden over hun toestellen:

„Mijnheer, met mijn apparaat kon ik gisteren, toen ik Scheveningen ontving, de konijnen door de duinen hooren loopen.”

„Oh, mijnheer,” beweert de tweede radio-enthousiast, „dat is nog niets vergeleken bij mijn toestel. Daarmee kan ik, als het op Keulen is ingesteld, de Eau de Cologne ruiken.”

„Maar mijn zoon, mijnheer,” vertelt nummer drie, „die hep zoo'n sterk apparaat; as ik je nou vertel dat as die met Teneriffe in verbinding is, dan ken die de Kanarische eilanden hooren zingen!”

Een boerenechtpaar ziet voor 't eerst in de stad een vierdraads antenne. Nadat zij er een oogenblikje naar hebben staan te kijken zegt de boerin tot haar echtgenoot: „Hei Janus waarom zouwe ze hier die waschlijnen zoo hoog gespannen hebbe?”

A. V.

Volkjes uit de Radio-wereld.

In Zuid-Afrika gaat men voor luistervergunningen 5 shilling per jaar heffen.

De Peninsular and Oriental Stoomvaartlijn gaat op al haar mailboten toestellen voor richtingzoeken aanbrengen.

De aan amateurszenders in Engeland toegekende letters loopen nu tot 6 ZZ.

Rusland heeft een contract van 5 jaar gesloten met de Cie. Générale de T S F te Parijs over levering van toestellen voor nieuwe radiostations.

Zomertijd in Engeland geëindigd.

De Engelsche Zomertijd is 15 September geëindigd en de wintertijd daar weer begonnen.

De werkuren van de omroepstations zijn nominaal dezelfde gebleven. Overgezet in Amsterdamschen Zomertijd, die nog voortduurt, is echter alles een uur verlaat. De tijden van onzen laatsten radiotelefoongids moet men, wat den Engelschen omroep betreft, dus alle een uur later stellen.

Omroep in Noorwegen en Zweden.

De heer T. Zaalberg, den Haag, hoorde Maandagavond vóór half 11 duidelijk muziek op 520 meter. Volgens den omroeper, die Engelsch sprak, was dit Christiania. Of deze Concerten reeds geregeld plaats hebben, is nog niet bekend.

Dinsdagavond heeft de heer Launspach te Tiel, ook op golfengte 520 meter een concert gehoord van 9.20 tot 10.20, afkomstig van Stockholm. Een en ander kwam magnifiek door.

Radio-Concerten.

Programma van het concert op Vrijdag 21 September 1923, uit te zenden met den zender van P C K K, den Haag. Aanvang 9 uur n.m. (golfengte 1050 m.).

Zangnummers met pianobegeleiding. 1. Les Trois Chansons, Pierné; 2. La Serenade du Passant, Massenet; 3. Herodiade, Massenet; 4. Wiegelied, S. de Lange; 5. Elégie, Massenet; 6. Butterfly, Puccini; 7. Pensée d'Automne, Massenet; 8. Lakmé, Delibes.

Vereenigingsnieuws.

Afd. den Haag.

De eerste bijeenkomst is nader vastgesteld op Zaterdag 6 October aanstaande.

Op dezen avond hoopt het bestuur verschillende plannen voor den a.s. wintercampagne (vermoedelijk o.a. het houden van een sounder-cursus en een cursus voor beginnenden) bekend te maken.

Amateurs in den Haag en omstreken, die nog geen lid der afdeling zijn, kunnen deze eerste bijeenkomst als introducé bijwonen, indien zij zich daartoe tijdig schriftelijk aan het secretariaat, Eschdoornstr. 32, opgeven. Zij ontvangen dan, evenals de leden der afdeling, nog een nadere kennisgeving.

Om lid eener afdeling te kunnen worden, moet men reeds lid der N. V. v. R. zijn.

Aan de leden der afdeling, die hunne contributie over 1923 nog niet hebben voldaan, wordt dringend verzocht het desbetreffende bedrag (f 2.15) nog vóór 6 Oct. aan het secretariaat over te maken.

Het Bestuur.

Afd. „Dordrecht en Omstreken”.

Het bestuur maakt bekend dat a.s. Maandagavond 24 September ten 8 ure precies de heer Drs. Hellingman eene lezing zal houden over „Honing-

raatontvangst inclusief hoog- en laag-frequent versterking”.

Leden hebben toegang met introductees.

Deze avond is bedoeld als inleiding voor de a.s. winterclubavonden.

Het Bestuur.

Voor een afdeling „Tilburg”.

Degenen uit Tilburg en omstreken, die mede willen werken tot het oprichten van een afdeling der N. V. v. R. kunnen persoonlijk of schriftelijk aan onderstaand adres van hun verlangen kennis geven. Opgave van naam, straat en woonplaats is voldoende.

Harry Briels.

Zomerstraat 23, Tilburg.

Voor een Afdeling Zwolle.

Zij, die hun medewerking willen verleenen, tot het oprichten eener afdeling Zwolle en omstreken der N. V. v. R., worden verzocht hiervan mededeeling te doen aan H. J. Bonke, Thorbeckegracht 77, Zwolle. Telefoon 926.

Vragenrubriek.

Stukjes voor deze rubriek in te zenden op een afzonderlijk vel papier (of briefkaart) met opschrift „Vragenrubriek”.

Amsterdam.

E. S. — Met een tweedraads antenne van gelijke afmeting als de thans gebruikte ééndraads-antenne zult u allicht iets betere resultaten bereiken. De beide draden moeten zoo ver mogelijk uit elkander gespannen worden. Wanneer de draden even lang zijn behoeven zij aan het vrije eind niet doorverbonden te worden.

K. P. Jr. — Het onregelmatig genereren van uw toestel kan inderdaad veroorzaakt worden door een onzeker contact in de variabele condensatoren. Uit uw gegevens maken wij verder op, dat uw lamp lastig op het punt van genereren is te brengen en plotseling afslaat. De oorzaak hiervan kan liggen in iets te hooge anodespanning (probeert u eens tusschen 8 en 12 volt), of in het gebruik van een niet passenden lekweerstand.

Soldereen met pasta kan „lekkage” veroorzaken wanneer tusschen twee contacten (b.v. bij lampvoetjes), ook maar een kleine hoeveelheid daarvan blijft zitten. Dit is reeds meermalen oorzaak van storing gebleken.

De door u genoemde luidspreker

kan met 1 lamp laagfreq. versterking reeds een aardig resultaat geven.

Zelf samenstellen van een luidspreker is met de door u genoemde onderdeelen mogelijk, doch voor een goed resultaat komt het vooral op den vorm van den hoorn aan.

J. G. — De door u gebruikte versterker is eigenlijk gemaakt voor versterking van lijntelefonie, waarom de eerste transformator is voorzien van verschillende aftakkingen. De weerstandjes dienen om vervorming te voorkomen.

De derde transformator is bestemd voor aansluiting op een gewone lageweerstandstelefoon. Deze kan bij gebruik van een speciale radio-telefoon vervallen.

M. S. P. — Voor zoover bekend, worden in Parijs nog niet geregeld opera's weergegeven. Levallois geeft echter elken dag zeer goede concerten. Hiervoor heeft u waarschijnlijk de volgende spoelen noodig: prim. 200, sec. 250, terugk. 150. Voor F.L. kunt u dezelfde spoelen nemen.

Den Haag.

J. H. W. v. d. M. — De door u gebruikte oplossing van 15 % is blijkaar te sterk. U zult moeten teruggaan tot 10 %.

Volledige gegevens omtrent den electrolytischen gelijkrichter vindt u in „Radio-Nieuws” van 1 Nov., 1 Dec., 1 Jan. en 1 Aug. l.l.

Tegen het door u ontworpen toestel bestaan geen principieele bezwaren.

Een schema voor 1 lamp-hoogfr. en 1 detectorlamp vindt u in het Draadloos Amateurstation (fig. 108, schema Dr. Koomans) en in Radio-Nieuws van 1 Mei l.l. (blz. 149, schema Wetterauw).

C. V. — Wij geven de voorkeur aan condensatoren met lucht- (of mica) dielectricum boven celluloid. Bij gebruik van een isoleerende stof tusschen de platen van een draaicondensator komt het er vooral op aan dat ook bij vochtig weer volkomen isolatie gewaarborgd is.

A. J. O. — Het is 't beste geen kwade vrienden met den huiseigenaar te worden. Als hij niet wil dat u een antenne-mast op het dak plaats zult u daar practisch niet veel tegen doen, in 't midden gelaten of hij 't recht heeft het te verbieden. Dat er lekkage door veroorzaakt wordt is o. i. echter niet juist, het zou er dan bij regenachtig weer wel treurig uitzien voor

alle amateurs die wél een antenne hebben! Wanneer u de mast op een plank op het dak plaatst en onder deze plank eenige klosjes schroeft, zoodat tusschen den plank en het dak de lucht vrij kan doorstromen, behoeft uw huisbaas nergens bang voor te zijn.

Het is ons trouwens onbegrijpelijk dat u P.C.G.G. hier in den Haag met de thans door u gebruikte antenne niet beter ontvangt. U zult goed doen, alvorens verder over de nieuwe antenne te piekeren, eerst uw toestel en versterkers eens na te zien, misschien blijkt verandering der antenne dan niet eens zoo noodig.

J. K. — In het door u gezonden schema ontdekten wij geen fouten. Vermoedelijk is de transformator dus niet geheel in orde.

C. J. v. M. — In Indië worden tot nog toe geen radioconcerten ge-

Waar en hoe ze te gebruiken!

Ik maak tevens van deze gelegenheid gebruik om u mijn volle sympathie te betuigen met den inhoud van Radio-Expres.

Ik geloof dat er 50 % onderdeelen meer verkocht worden door handelaren nu Radio-Expres het publiek leert waar en hoe ze te gebruiken.

Hoogachtend,

Utrecht. H. G. v. Hoogen.

ven. Om iets te hooren zult u, in verband met de meestal zeer groote afstanden, zeker een lamp-ontvanger noodig hebben. Gebruik van prima onderdeelen is in de tropen naast uitmuntende isolatie een voorname factor.

G. A. v. B. — Een schema van den electrolytischen gelijkrichter met 4 cellen gaven wij in R. E. No. 17, blz. 8. Uitvoerige gegevens vindt u in Radio-Nieuws van 1 Dec. en 1 Jan. l.l. Een transformator met een secundaire spanning van 8 volt is niet geschikt voor het laden van een 4-volts accu met een electrolytischen gelijkrichter, daarvoor is ca. 20—40 volt noodig.

Over een triller-gelijkrichter vindt u in dit nummer een artikel.

W. P. v. K. — De laagvacuumlamp kan als detector gehandhaafd blijven. Voor de hoogfr. verst. lamp kan een

dubbelroosterlamp dienst doen. Beide lampen kunnen op 1 accu branden, terwijl eveneens een gemeenschappelijke hoogsp. batterij gebruikt kan worden.

De uitvoering kan evengoed zijn als bij gebruik van hoogvacuumlampen.

Uw toestel wordt iets meer selectief. Ook de laagfr. verst. lampen kunnen op den zelfden accu branden. Gebruik van een afzonderlijken hoogsp. batterij hiervoor verdient in uw schema echter aanbeveling. Het hulp-rooster van de hoogfr. verst. lamp moet op gewone wijze aan den batterij verbonden worden.

Het schema Hankey is niet erg geschikt om met dubbelroosterlampen uitgevoerd te worden.

Een capaciteive shunt is een parallel geschakelde condensator.

Rotterdam.

A. H. C. S. — Wij vermoeden, dat de minder goede resultaten niet zoo zeer door de gebruikte schema's worden veroorzaakt, dan wel door gemis aan de noodige routine voor telefonie-afstemming. Uit de mededeeling dat spreken erg onduidelijk en muziek erg vals wordt, maken wij op, dat u telefonie met genereerende lamp ontvangt. Probeer u het eens met minder sterk terug te koppelen.

Een goed schema is fig. 66 uit het Draadloos Amateurstation.

De anodespanning voor de E. V. N. 171 is 90 volt.

M. H. — In uw schema moet de telefoon tusschen hoogsp. batterij en terugkoppelspoel geplaatst worden.

Het overwikkelen der spoeltjes van een luidspreker is wel mogelijk, doch het is zeer de vraag of geluidsterkte en -kwaliteit er door verhoogd worden.

Venlo.

I. v. d. M. — Aansluiting van een ontvangtoestel op een telefoonleiding is, wanneer deze leiding geen particulier bezit is, niet zonder meer geoorloofd.

Behalve genoemd ontvangtoestel heeft u voor het werken met een luidspreker nog een een- of tweelamp-laagfrequent-versterker noodig.

Deventer.

D. R. P. — In verschillende plaatsen kan men tegen betaling van een jaarlijksche belasting vergunning bekomen om een antenne over de straat te spannen.

Een scheltransformator levert secundair helaas ook wisselstroom. Een

ontvanglamp kan er wel op branden, doch ontvangst met een op wisselstroom brandende lamp is meestal geen genot.

St. Anna Parochie.

J. H. — Een serie-condensator maakt het wel mogelijk kortere golven met een bepaald toestel te ontvangen, doch welke kleinste golf er dan mede ontvangen kan worden hängt af van de in het toestel aanwezige zelfinductie. Een serie-condensator wordt geschakeld tusschen antenne en toestel. Een parallel-condensator komt over de afstemspoel te staan.

Het suizen van een laagfr. versterker ontstaat dikwijls door slecht vacuüm der lampen. Gebruik van 1 accu en 1 hoogsp. batterij bij 2 lampen hoogfr., 1 detectorlamp en 3 lampen laagfrequent zal waarschijnlijk aanleiding geven tot een onaangenaam gegel.

Baarn.

H. W. — De reden waarom de inbouw van uw laagfrequentversterker doodn gang bevordert, is ons voorloopig raadselachtig. Kunt u ons niet eens volledig schema geven van de werkelijke verbindingen en opgave van de gebruikte onderdeelen (gegevens over den transformator). Misschien is dan het raadsel op te lossen.

Hilversum.

J. v. d. M. v. K. — De door u bedoelde hoogfr. transformatoren kunnen geschakeld worden volgens fig. 100 Draadloos-Amateurstation met weglating der condensatoren. In

sommige gevallen kan gebruik van één der beide condensatoren misschien enig voordeel opleveren.

Medemblik.

A. K. — Vermoedelijk is de primaire wikkeling van uw eersten transformator defect. Meef u deze eens even door.

Eindhoven.

Th. v. d. P. — Gelukkig dat de u door R. E. verstrekte inlichtingen zooveel betere resultaten opleverden.

Het thans door u omschreven geval is ons niet duidelijk. Dit is een kwestie waarop misschien aan de hand van een volledig schema een antwoord is te geven. Vermoedelijk mankeert er iets aan den derden versterker.

De wijzigingen in den laatsten druk van het Draadloos Amateur-Station zijn niet van principiëlen aard.

Koog aan de Zaan.

W. G. de Gr. — De reden waarom de een met electrolytischen gelijkrichter zooveel beter resultaat heeft dan de ander, is nog niet geheel opgelost. Wij geven gewoonlijk den raad, een transformator te gebruiken, die niet slechts 20 volt kan leveren, maar ook hooger aftakbaar is, juist omdat niet iedereen met 20 volt voldoende stroomsterkte behoudt. De mogelijkheid bestaat, dat kalkhoudend water minder goede resultaten in de hand werkt. De lage stroomsterkte en geringe concentratie, door den heer de Roos opgegeven, geldt voor werken op de volle netspanning. Als u een transformator er voor laat maken, zullen aftakkingen voor 10,

20, 30, 40, 50 en 60 volt nut kunnen hebben, voor de max. stroomsterkte die u ooit denkt te gebruiken.

Slikkerveer.

C. P. — U zult op uw lange antenne geen eigenlijke primaire afstemming kunnen bereiken voor korte golven. In uw laagfrequent-schema zullen vermoedelijk lekweerstanden op de laatste roostercondensatoren verbetering geven.

Eenige vragen kwamen te laat in voor behandeling in dit nummer.

KLEINE ADVERTENTIES.

(uitsluitend onder letters; firmanamen mogen er niet in voorkomen).

Prijs 1—5 regels f 2.50; elke regel meer 50 cent, alles bij vooruitbetaling.

RECLAME AANBIEDING.

Honingraatspoelen, die uitmunten door zuivere machinale wikkeling. Per elf stuks (25—500) f 5.—. Prijzen van 500—1500 op aanvraag. Monster N° 200 tegen inzending van 40 cents aan postzegels. Br. letter R. E. 94 bureau van dit blad.

Aleen voor wederverkoopters.
Honingraattoestellen in mahoniehout ingebouwd, met 10 gemonteerde spoelen (eboniet)

Alle lampen met weerstanden.
Primair f 45.—.
Secundair f 55.—.
Idem met 1 H. F. versterker f 60.—.
Idem met 1 H. F. en 1 L. F. versterker f 80.—.
Afz. 2 lamps L. F. versterkers f 24.—.
Br. letter R. E. 96 bureau van dit blad.

Te koop:

Hensden-enkelroosterlamp, 2 blokcondensatoren 1000 cm., 1 lampvoet, 1 dubbelpolige schakelaar en gloeidraadweerstand, gemonteerd op plank. Prijs f 7.50.

Br. letter R. E. 95 bureau van dit blad.

RADIO TECHNISCH BUREAU

„BROADCAST“

Douzastraat 34 — Den Haag.

ENORME PRIJSVERLAGING!

Transformatoren, Engelsch, ENORM SUCCES f 7.—; Nutmeg f 13.—. Condensatoren 1000 cM. f 8.—; 500 cM. f 7.25; 300 cM. f 6.—. Condensatoren „Telefunken“ 600 cM. f 8.—; 1200 cM. f 13.—. Allen voor inbouw met inbegrip van knop en schaal. Lampen E. V. E. 173 f 3.25; E. V. N. 171 f 1.90; Sadeg f 3.25. Siemens Schottky dubbel rooster f 5.—; Philips idem f 10.—. Fransche S. F. R. lampen f 6.50; Philips Hoog en laag vac. f 7.50. Lampvoetjes, prima, diverse soorten, eboniet f 0.80. Gloeidraad weerstand op eboniet, voor inbouw f 1.35, porcelein f 0.90. Spoelhouders luxe uitvo. per stel f 4.50, spoelatekers f 0.60. Accumulatoren 10/12 Ampere uren, tijdelijk f 4.25. Telefoons, Dr. Seibt 2 x 3000 Ohm f 11.50; Fransche S. F. R. f 10.50. Telefoon en roostercondensatoren per stuk f 0.75. Toestellen: 1 lamp. f 1.25, 2 lamp. f 1.50, 3 lamp. f 1.72.50. (Met inbegrip van accu, telefoon, spannbatterij en 8 spoelen).

Als attractie: LOUDSPEAKERS TE HUUR!

EBONIT

in platen en staven in prima qualiteit, leveren uit voorraad (uitsluitend aan den handel)

HIJMANS & BERGMANN

N.Z. Kolk Amsterdam

Tel. 4043!

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER RADIO TELEGRAFIE

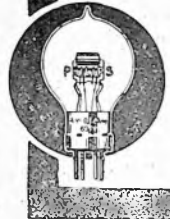
(TECHNIEK)

door G. EMMERIK.

PRIJS f 2.50.

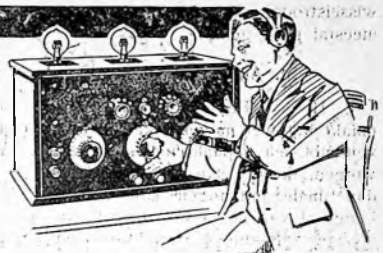
Alom bij den Boekhandel verkrijgbaar en tegen inzending van het bedrag bij den Uitgever,

N. VEENSTRA, Laan v. Meerdervoort 30, Den Haag.

Kei hard!

Wanneer ge werkelijk genot wilt hebben van Uw toestel, bedenkt dan, dat Uw succes afhangt van Uwe lampen. Wij beschikken over een staf van een 100-tal Doctoren, Ingenieurs en Laboratorium-onderzoekers. Onze lampen voldoen dan ook aan de hoogste eischen en verzekeren prachtige resultaten.

PHILIPS

Opping

Van Klaveren & Co.
Gerard Schaepstraat 8 Amsterdam.

Tel. 34824.

Radio Ontvangtoestellen

EN ONDERDEELEN.

Onze nieuwe prijscourant verschijnt eerstdaags en wordt op aanvraag gratis en franco toegezonden.

DR. GEORG. SEIBT.

Fabriek van alle RADIO-APPARATEN in
superieure kwaliteit.

Wij geven hierbij kennis aan onze geachte afnemers, dat wij de alleenvertegenwoordiging van bovengenoemde fabriek op ons genomen hebben en verzoeken beleefd alle aanvragen en bestellingen aan ons te willen inzenden.

N. V. Technische Handel Mij.
v.h. **JAN MULDER.**

STATIONSWEG 47-49 — ROTTERDAM.

Radio Technisch Bureau
HERM. VERSEVELDT.

DEN HAAG. HUGO DE GROOTSTRAAT 98—100.
Tel. M. 4969.

RECLAME AANBIEDING.

Primaire ontvangtoestel, geheel gemonteerd op eboniet (zonder lamp en spoelen). Soliede afwerking . . . f 40.—

VERDER UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

- Dubbele variometer, voor ontvangst der Engelsche telefontie f 10.—
- Seibt enkel telefoon 4000 Ohm f 6,50
- Siemens enkel telefoon 2000 Ohm „ 4,50
- Siemens dubbel telefoon 3000 Ohm. f 12.—
- Seibt dubbel telefoon 4000 Ohm. „ 12.—
- Condensatoren voor fijnregeling (1—2 platen) met knop en schaal „ 4,50

Eerstdaags verschijnt onze nieuwe prijscourant met sterk concurrerende prijzen. Deze wordt op aanvraag gratis toegezonden.

GENERAL RADIO Co.

Condensators zijn in ieder opzicht perfect, en laag in prijs.

VRAAGT OFFERTE!

A. A. POSTHUMUS, BAARN.

TROMPLAAN 4a. — Telefoon 515.

SCHRACK ONTVANGLAMPEN

MET DUITSCHE OF FRANSCH VOET
UITERST SOLIEDE CONSTRUCTIE
PRIJS f 6.-

HANDELAREN BELANGRIJKE KORTING.

NED. RADIO MIJ. SECO.

NASSAU OUWERKERKSTRAAT 3 DEN HAAG.

SMITH & HOOGHOUT.

KEIZERSGRACHT 6
TEL. 34163.
AMSTERDAM.

Onze nieuwe catalogus is verschenen en wordt op aanvraag gaarne toegezonden. Tegelijkertijd berichten wij U de volgende prijsverlaging der

BROWN-Artikelen.

- Loudspeaker type H 2 met gebogen hoorn f 33.—
- Loudspeaker type S P met rechten hoorn „ 65.—
- Loudspeaker type H 1 met gebogen hoorn. „ 70.—
- Telefoons type „F” 2 × 2000 Ohm „ 17.50
- Telefoons type „A” 2 × 2000 Ohm „ 39.—
- Brown-Microphone Relais . . . „ 75.—
- S.F.R. Ontvanglampen „ 6.50

GEHOORZAAL „CONCERTOFOON”

462 SINGEL b/h Koningsplein.
AMSTERDAM. - Tel. 35222.

GEOPEND DAGELIJKS
VAN 9-6 UUR.

Wij verkoopen
de nieuwste en beste

RADIO-ONTVANGTOESTELLEN en TOEBEHOREN.

Vraagt geïllustreerde Prijscurant.

VERTEGENWOORDIGERS:

'T GOOI
GOOISCHE FOTOHANDEL
KERKSTRAAT 106
HILVERSUM
TEL. 1116.

DORDRECHT
GEBR. VAN DIJK
112 NOORDENDIJK
TEL. 923.

Radio Electro Technisch Bureau VAN SANTEN EN SCHILLING

Zwartjanstraat 69 — ROTTERDAM.

Wij brengen een geheel nieuw soort fijnregel condensator met micro meter instelling, plaatsruimte in het toestel slechts 2½ cm².

Zeer gemakkelijk in ieder bestaand toestel te plaatsen. Prijs compleet met knop f 3.—

2 lampstoestel compleet, met lampen type B. E. H. W. en telefoon golf lengte 300—3800 M., op bestelling in 4 weken leverbaar, werkt zonder honingraatspoelen. Prijs f 75.—
1, 2, 3, en 4 lamps toestellen eigen fabrikaat uit voorraad leverbaar.

Wij zijn ten alle tijden gaarne bereid U de noodige inlichtingen te geven, alsmede met schema's behulpzaam te zijn.

Onze veerjarige verkennings- en uw garantie.

TELEFUNKENARTIKELEN.

A. VIJFTIGSCHILD
GRAAFSCHEWEG 30, NIJMEGEN.

Direct uit voorraad:

- K. Lampen speciaal voor versterking . . . f 1.85
- Honingraatspoelen, 10 stuks 25—400 . . . „ 6.80
- Luxe montage-eboniet, nikkel cellul, per sp. „ 1.—
- Dubbeltelefoon (pracht geluid) . f 9.— en „ 15.—
- 100—1000—10000 voud. versterkers incl. de lampen: f 25.—; f 35.—; f 45.—; f 55.—.
- Telefunken E, ontvangtoestel voor universeel gebruik. Schitterende muziekontvangt.
- Gecombineerd Variometer-Honingraatsstelsel f 45.—
- Hiermede bereikt men alle golf lengten van 200-25000 M.
- Telefunken D, met ingebouwd tweelamp laag frequent-versterker (300 voudig) geheel mahoniehout-eboniet, superieur, werk f 150.—